

КАФЕДРА КАМЕРНОГО СПІВУ

Вокальний ансамбль

Освітній ступінь

«Бакалавр»

Спеціальність

025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»
Камерний спів

Курс	2, 3
Семестр	3–6

Статус

Обов'язкова

ECTS	4
Годин	120
Практичні	68
Самостійна робота	52

Форма контролю

Залік, атестаційний іспит

Інформація про викладача

ПІБ	Кумановська О. Л., старша викладачка кафедри камерного співу Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	https://orcid.org/0009-0004-3718-6520
e-mail	olenakumanovska@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль (поглиблений)» бакалаврами є процес ансамблевого виконавства вокальних творів різних історичних епох, жанрів, форм і стилів.

Мета:

підготовка висококваліфікованих співаків-ансамблістів, які опанували вокально-технічною та виконавською майстерністю; формування у студентів бакалаврів навиків колективного виконавства в різних видах і складах ансамблів; розширення музичного кругозору студентів на основі знайомства з вокально-ансамблевим репертуаром камерно-концертної стилістики.

Завдання курсу:

- формування навиків вокального ансамблевого виконавства;
- виховання творчої дисципліни;
- оволодіння методикою роботи над елементами вокально-ансамблевої техніки співу;
- усвідомлення сутності поняття «вокальний ансамбль», його характерних ознак;
- розуміння жанрово-стильових особливостей ансамблевого виконавства вокальних творів різних епох;
- дотримання усіх елементів авторської партитури в розкритті змісту вокального твору, органічна взаємодія з партнером або з партнерами в ансамблевому виконавстві;
- досягнення чистоти інтонаційного ладу, максимальної злитості звучання в тембральному забарвленні, єдності динамічних відтінків, чіткої дикції, розподілу дихання, фразування і виконавських штрихів.

Студенти повинні:

– знати:

- значний ансамблевий репертуар, до якого входять твори різних жанрів, форм і стилів;
- основне коло музичної та методичної літератури, що відноситься до сфери вокального ансамблевого виконавства;
- основи сумісної творчості в складі вокального ансамблю;
- сутність поняття «вокальний ансамбль», його види, типи, функції і завдання в музичних, музично-театральних творах;
- жанрово-стильову специфіку вокального репертуару різних історичних епох, що потребує ансамблевого виконавства;
- ансамблеві засоби і прийоми розкриття змісту вокального твору в контексті авторської партитури;
- особливості тренінгу ансамблевого виконавства вокальних творів різних історичних епох, жанрів і стилів;

– вміти:

- виконувати свою партію в різних ансамблевих складах;
- чути всі партії в ансамблі;
- узгоджувати свої виконавські наміри з учасниками ансамблю та знаходити спільні художні рішення;
- вільно читати з листа всі вокальні партії ансамблю;
- визначати вид, тип ансамблю його характерні ознаки, згідно з функціями і завданнями у вокальних творах;
- визначити жанрово-стильові особливості вокального репертуару різних історичних епох, дотримуватися їх в ансамблевому виконавстві;
- підбирати засоби і прийоми ансамблевого виконавства вокального твору в контексті авторської партитури;
- відбирати та застосовувати елементи тренінгу ансамблевого виконавства відповідно до жанрово-стильових ознак вокальних творів.

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні володіти професійними компетенціями:

- специфікою ансамблевого виконання вокальних камерно-концертних творів;
- вокальною культурою;
- професійними основами вокальної техніки;

- технікою ансамблевого виконавства;
- необхідною сценічною культурою та артистизмом;
- методами репетиційної роботи з вокально-ансамблевими формами в різних стилях академічної музики;
- стилем співу «а саррелла», а також у супроводі темперованих і нетемперованих музичних інструментів;
- методикою роботи над елементами вокально-ансамблевої техніки, принципами ансамблевого музикування;
- навичками колективного виконавства в різноманітних видах і складах ансамблів, – дуетів, тріо, квартетів тощо;
- класичним і сучасним репертуаром різних жанрів та стилів музичних, музично-театральних творів;
- навичками чуття всієї партитури ансамблю, прийомами спільного виконавського рішення при збереженні індивідуальності свого голосу.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Модуль 1. Ансамблевий спів різних історичних епох: особливості жанру, форми, стилю

Тема 1. Вокальний ансамбль: сутність, функції, завдання

Тема 2. Вокальний тренінг, групові вправи, інтонування

Тема 3. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби Середньовіччя і Відродження

Практикум 1. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби Середньовіччя і Відродження

Модуль 2. Ансамблеві форми співу доби бароко і класицизму

Тема 4. Вокальний тренінг на оволодіння стильового співу музики бароко і класицизму

Тема 5. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби бароко і класицизму

Практикум 2. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби бароко і класицизму

Модуль 3. Стилїстика ансамблевого виконавства доби романтизму і реалізму

Тема 6. Вокальний тренінг ансамблевого камерно- концертного виконавства

Тема 7. Жанрово-стильові особливості оперних і хорових ансамблевих творів доби романтизму і реалізму

Практикум 3. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби романтизму і реалізму

Модуль 4. Стилїстика ансамблевості доби модерну і постмодерну

Тема 8. Вокальний тренінг ансамблевого дисонуючого інтонування

Тема 9. Жанрово-стильові особливості вокальних ансамблевих творів доби модерну і постмодерну

Практикум 4. Стилїстика вокального ансамблевого виконавства доби модерну і постмодерну

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Педагогічні:

- **вербальний:** пояснення, коментарі; обговорення;
- **наочний:** показ, демонстрація, ілюстрації;
- **аналітичний:** робота з літературою, аудіо відеоматеріали;
- **проблемний:** визначення і вирішення проблемної ситуації;

- ### Мистецтвознавчі:

- ## НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- *вербальний*: співбесіда, контрольний опит, експрес-опитування;
- *аналітичний*: текстовий аналіз самостійної роботи;
- *практичний*: виконання вправ, ансамблеве виконавство.

- *практичний*: виконання вокальних ансамблів різних жанрів, форм і стилів у супроводі темперованих і нетемперованих інструментів та а саррелла.

2 курс

[illegible]

3 курс

Поточний контроль та самостійна робота						Атест.іспит	Сума
Змістовий модуль №3			Змістовий модуль №4				
Т6	Т7	Пр3	Т8	Т9	Пр4	ВА	100
10	10	10	10	10	10	40	

Умовні позначення:

Т1, Т2...Т9 – теми змістових модулів

Пр1, Пр2...Пр4 – практикуми

ВА – вокальний ансамбль

Критерії оцінювання

90 – 100 – А – відмінно

Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, практичне виконання творів на високому рівні відповідно до жанрово-стилістичної приналежності творів та особистий творчий внесок в інтерпретацію вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

82 – 89 – В – добре

Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, практичне виконання творів на достатньо високому рівні відповідно до жанрово-стилістичної приналежності творів та демонстрація навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

74 – 81 – С - добре

Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, практичне виконання творів на достатньому рівні відповідно до жанрово-стилістичної приналежності творів та навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

64 – 73 – D–задовільно

Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, практичне виконання творів на посередньому рівні відповідно до жанрово-стилістичної приналежності творів та посередні навички інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

60 – 63 –Е – задовільно

Демонстрація граничного рівня виконання практичних завдань, практичне виконання творів на граничному рівні відповідно до жанрово-стилістичної приналежності творів та погані навички інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

35-59-FX-незадовільно

Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, практичне виконання творів на низькому рівні відповідно до жанрово-стилістичної приналежності творів та неспроможність інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

1-34 – F – незадовільно

Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок інтерпретації вокальних ансамблевих хорових та оперних творів, створення художнього образу.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Курс передбачає звернення до матеріалів іноземними мовами, зокрема, англійською. Заохочується прагнення студентів до опрацювання матеріалу за допомогою англомовних джерел - книг, статей, онлайн-курсів тощо, які відповідають тематиці конкретних занять.

ПОЗААУДИТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Алексюк А. М., Аюрзанайн А. А., Підкасистий П. І., Козаков В. А. та ін. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання : навчальний посібник. Київ, 1993.
2. Антонюк В. Г. Постановка голосу: посібник для музичних ВНЗ. Київ : Українська ідея, 2000. 68 с.
3. Антонюк В. Г. Виконавські форми сольного співу: до питання виховання різнопрофільних співацьких особистостей: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24с.
4. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник для музичних ВНЗ / видання третє, доповнене та перероблене. Київ : Видавець Бихун Ю. В., 2017. 218 с.
5. Антонюк В. Г. Cantare con roso fiato в теорії співу М. Гарсії та сучасних дослідженнях // Українське музикознавство. Вип. 37. Київ : 2011. С. 343-356.
6. Антонюк В. Г. Орфоепія у художньому співі: дослідницька праця. КНУКіМ. Київ : Українська ідея, 1999. 24 с.
7. Антонюк. В. Г. Професійна діяльність вокалістів як мотиваційний процес // Мистецтвознавчі записки: зб. Наук. Праць ДАКККіМ. №2 (8). Київ : 2005. С 96-105.
8. Антонюк В. Г. Формування індивідуального виконавського стилю: культурно – антропологічний аспект: наукове дослідження. КНУКіМ. Київ: Українська ідея, 1999. 24с.
9. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: навчальний посібник. Київ : Український Світ, 2002. 439 с.
10. Вишневецька С. В. Методичні принципи формування навичок вокально – ансамблевого виконавства : методичні рекомендації до дисципліни «Вокальний ансамбль» для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки “Музичне мистецтво”. Івано-Франківськ : Плай, 2014. 54 с.
11. Вотреїна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець - Тессейр. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001. 272 с.

12. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1997. 320 с.
13. Гребенюк Н. Є. Вокально – виконавська творчість: психолого – педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : монографія. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 1999. 269 с.
14. Євтушенко Д. Роздуми про голос : нотатки педагога – вокаліста. Київ : Музична Україна, 1979. 90 с.
15. З історії української музичної культури : тематичн. зб. наук. праць. Київ : Київська державна консерваторія ім. П. І. Чайковського, 1991.
16. Зарицький А., Зарицька А., Мрочко В., Кириченко І., Гонтар О. Вокальний ансамбль: теорія і практика : навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво». 2022. 170 с.
17. Знаменська О. Культура мови у співі. Київ, 1959.
18. Іванов В. Січова співацька школа // Музика. 1992. № 3.
19. Ковалик П. А. Хорове виконавство як феномен творчої взаємодії (з досвіду Київської хорової школи) : Автореф. дис... канд. мист. Київ, 2002.
20. Колесса Ф.М. Ритміка українських народніх пісень : Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Львів, 1906. Т. 72. С. 44–95.
21. Колодуб І. С. Питання теорії вокального мистецтва. Харків : Промінь, 1995. 119 с.
22. Колодуб І. С. Практичні поради педагога-вокаліста. Київ : Музична Україна, 2010. 54 с.
23. Комісаров О. В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови: учбов. посібник. Київ : ІСДО, 1995. 88 с.
24. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів / До 100 – річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
25. Ланіна Т. О. Теоретичні основи вокального ансамблевого виконавства : Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі № 2, 2017.
26. Лашенко А. З історії київської хорової школи. Київ : Музична Україна, 2007. 198 с.
27. Лашенко А. П. Музичне виконавство на рубежі століть : Науковий вісник. Вип.. 18. Київ, 2001.
28. Ляшенко І. Національне та інтернаціональне в музиці. Київ : Наукова думка, 1991. 269 с.
29. Люш Д. В. Розвиток і охорона співацького голосу: учбов. посібн. Київ : Муз. Україна, 1988. 138 с.
30. Мадішева Т. П. Про співвідношення мовної та музичної інтонації у вокальному виконавстві (до питання виконання іншомовної вокальної музики) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.02 «Музичне мистецтво». Київ : Київська державна консерваторія імені П. І. Чайковського, 1994. 143 с.
31. Мархлевський А.Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. Київ : Муз. Україна, 1986. 95 с.
32. Маслій К. Виховання голосу співака : навч. Посібник. Рівне : «Ліста», 1996.
33. Микиша М.В. Практичні основи вокального мистецтва: до 100- річчя з дня народження /літ. виклад М.Головащенко. Київ : Музична Україна, 1985. 80 с.
34. Падалка Г. М. Організація самостійної роботи над художньою інтерпретацією музичних творів: Методичні рекомендації. Київ, 1991.
35. Падалко Л. О. Виховання ансамблю в хорі. Київ : Мистецтво, 1969.

36. Пігров К. К. Керування хором. Київ : Державне видавництво Образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. 202 с.
37. Старовойтова О.Є. Виконавська інтерпретація: навч. посібник. Луганськ : Альмамастер, 2007.
38. Стасько Г. Є., Шуляр О. Д., Сливоцький М. Ю., та ін. Голос людини та вокальна робота з ним: монографія. Івано-Франківськ, 2010.
39. Стахевич О. Г. Із історії вокально-виконавських стилів : посібник. Вінниця : Нова книга, 2013. 176 с.
40. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
41. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. Київ, 1998. 160 с.
42. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів: Музичні форми. Ч. 1. Тернопіль: Знання, 1999.

Допоміжна

1. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів» // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ: Музична Україна, 2004. С. 150–155.
2. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія. Київ : українська ідея, 2001. 144 с.
3. Антонюк В. Г. Видатний педагог – концертмейстер класу камерного співу Зоя Юхимівна Ліхтман // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №1 (42). Київ : 2019. С. 135–145.
4. Антонюк В. Г. Олена Муравйова – професор музично – драматичної школи Миколи Лисенка // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №2 (35). Київ : 2017. С. 87-100.
5. Антонюк В. Г. Педагогічний подвиг Миколи Кондратюка // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. №4 (21). Київ : 2013. С. 86-94.
6. Антонюк В. Г. Школа сольного співу // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ : Музична Україна, 2004. С. 435-454.
7. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів» // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ : Музична Україна, 2004. С. 150-155.
8. Востряков О. А. сучасна практика підготовки оперних співаків у системі «вуз – театр» // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського. Вип. 5: Музичне виконавство. Кн. 4 _Київ, 2000. С. 177-183.
9. Гмиря Б. Р. Бесіди про вокал // Борис Гмиря / статті, листи, спогади. Київ : Муз. Україна, 1975. С. 68-85
10. Гнидь Б. П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ імені П. І. Чайковського (1971-2001) : посібник. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2022. 94 с.
11. Давидов М. А. Наукові перспективи української вокальної школи. Музикознавчі записки. №2. Київ : НМАУ імені П. І. Чайковського, 2004. С. 7-12.
12. Кречко Н.М. Розвиток вокальної універсальності в рамках проекту «Interkultur». Електронний науковий фаховий журнал «Імідж сучасного педагога» №5, (182) 2018. С. 74-77. (Кречко Н.М., Попова А.Б.)
13. Кушка Я. С. Методика навчання співу : посібник з основ вокальної майстерності. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2010. 288 с.

14. Лісецький С. Й. Наукові статті. Рецензії. Навчально-методичні матеріали. Київ, 2009. 275 с.
15. Ліхтман З. Е. Про роботу в класах камерного співу консерваторії // Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського: Зі спадщини майстрів, кн.1. Київ, 2003. С. 127-143.
16. Мистецтвознавчі записки: зб. Наук. праць. Вип.22. Київ : Міленіум, 2012. 357с.
17. Паторжинський І. С. Важливі питання в комплексному вихованні актора-співака: наук.-метод. Записки. Київ : Мистецтво, 1964. Вип. 3.
18. Пляченко Т.М. Методика роботи з вокальним ансамблем : робоча програма навчальної дисципліни [для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» професійного спрямування «Сольний спів» першого (бакалаврського) освітнього рівня]. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 37 с. (нормативний документ).
19. Потебня О. Естетика і поетика слова. Київ, 1964.
20. Стахевич О. Вчення про співацький голос в оперній культурі Італії XVII – сер. XIX ст. Київ, 1993.
21. Третьяк Л. Підготовка співаків хору / Музика. 1973. № 6.